

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET)“

KOM (2008) 180 v konečnom znení – 2008/0070 (COD)

(2009/C 100/25)

Rada sa 23. apríla 2008 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET)“

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. septembra 2008. Spravodajkyňou bola pani LE NOUAIL-MARLIÈRE.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 448. plenárnom zasadnutí 22. a 23. októbra 2008 (schôdza z 22. októbra 2008) prijal 109 hlasmi za, pričom 1 sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1. Tento návrh odporúčania je návrhom spoločného európskeho systému vydávania osvedčení s cieľom uľahčiť prenos a uznávanie kvalifikácie pri mobilite pracovníkov.

1.2. Vzdelávanie a odborná príprava sú neoddeliteľnou súčasťou Lisabonskej stratégie, európskeho reformného programu, ktorý by mal umožniť reagovať na výzvy znalostnej ekonomiky a spoločnosti. Presnejšie, rozvoj vedomostí, odbornej spôsobilosti a know-how občanov prostredníctvom vzdelávania je nevyhnutnou podmienkou na dosiahnutie cieľov Lisabonskej stratégie v oblasti konkurencieschopnosti, rozvoja, zamestnanosti a sociálnej súdržnosti.

1.3. Hoci sa dosiahol pokrok, hlavné ciele neboli splnené, najmä v oblasti celoživotného vzdelávania a mobility pracovníkov, v ktorých naďalej pretrvávajú viaceré prekážky. Tieto nedostatky poukazujú na potrebu rozvíjať nástroje a mechanizmy spolupráce, ktoré uľahčujú účasť na celoživotnom vzdelávaní a prenos kvalifikácie medzi rozličnými štátmi, inštitúciami a systémami. Zvýšenie transparentnosti v súvislosti s úrovňou kvalifikácie je nevyhnutnou etapou pre uskutočnenie tejto stratégie a pre rozvoj potrebných vedomostí, know-how a odbornej spôsobilosti pre pracovníkov a európskych občanov, ako aj všetky zainteresované strany (najmä vzdelávacie inštitúcie).

1.4. Systém ECVET⁽¹⁾, ktorý je určený pre občanov, by mal napomôcť uznaniu úrovne ich celoživotného vzdelávania v cezhraničnom meradle. Tento systém vychádza zo súčasnej praxe a systémov v Európe a je založený na týchto prvkoch:

— popis kvalifikácie v prenosných a kumulovateľných jednotkách vzdelávania (vedomosti, know-how, odborná spôsobilosť).

— vytvorenie transparentných mechanizmov na prenos a akumuláciu vzdelávania a ich potvrdzovanie.

— založenie partnerstiev medzi inštitúciami s cieľom vytvoriť prostredie, ktoré umožní prenos a vybudovať cezhraničný priestor vzdelávania.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. Hodnotenie vplyvov naznačuje, že ECVET je nástrojom, ktorý napomáha transparentnosti, porovnaniu, prenosu a akumulácii vzdelávacích výstupov medzi rôznymi systémami. Systém si nevyžaduje väčšiu atomizáciu kvalifikácií a nenavrhuje ich harmonizáciu, ani harmonizáciu systémov odbornej prípravy. Podporuje a posilňuje existujúce nástroje, ktoré umožňujú mobilitu [ECTS⁽²⁾ a EQF⁽³⁾]. Môže tiež neskôr prispieť k potrebným reformám národných systémov odbornej prípravy z hľadiska zavedenia celoživotného vzdelávania. Z tohto pohľadu je ECVET prínosom v oblasti mobility a celoživotného vzdelávania.

2.2. Napriek tomu netreba bagatelizovať ťažkosti, ktoré pri týchto nástrojoch pretrvávajú. Hoci má EQF za cieľ medzinárodné porovnanie, národné systémy musia byť vypracované a pripravené tak, aby boli zrozumiteľné a dôveryhodné

⁽¹⁾ Skratka pre „European Credits System for Vocational Education and Training“ (Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu).

⁽²⁾ Európsky systém prenosu a započítavania kreditov.

⁽³⁾ Európsky kvalifikačný rámec pre celoživotné vzdelávanie.

pre partnerov v ostatných štátoch. Komisia musí správne stanoviť kritériá, ktoré zabezpečia správnu formu, transparentnosť, porovnávanie a vytvorenie vzájomnej dôvery medzi partnermi. Hoci bol EQF zriadený s cieľom vytvoriť porovnanie a dobrovoľný prenos kvalifikácie na sektorovej, národnej a európskej úrovni, netreba podceňovať komplexnosť existujúcich systémov. Je potrebné posilniť nástroje, ktoré umožňujú posun k väčšej transparentnosti a dobre zvládnuť etapy nevyhnutné na zavedenie diplomov a osvedčení v roku 2012.

2.3. Rovnako je potrebné zdôrazniť, že systém ECVET nenahrádza iné platné opatrenia v Európskej únii. Spomeňme predovšetkým smernicu 2005/36/ES o uznaní odborných kvalifikácií migrujúcich pracovníkov. Na druhej strane však neposilňuje potrebné prepojenie so súčasnými európskymi programami, – ktoré predpokladajú, najmä pri menej rozvinutých regiónoch EÚ, že FSE bude financovať realizáciu reforiem systémov vzdelávania a odbornej prípravy, – tak, aby viac upozorňoval občanov na význam znalostnej spoločnosti, a najmä na potrebu celoživotného vzdelávania a odbornej prípravy, a zároveň zlepšoval prístup ku kvalitnému vzdelaniu.

2.4. Systém ECVET, ktorý zavádza stály proces si vyžaduje trvalú angažovanosť všetkých zúčastnených strán a tiež súčinnosť medzi iniciatívami, ktoré by mali byť prispôbené sektorovej, národnej a európskej úrovni. Žiaľ, nepredpokladá vyslovene zhodnotenie dosiahnutého pokroku alebo inovácií (osvedčených postupov), ktoré by mohlo vyvolať dynamickú aktivitu zúčastnených strán a potenciálnych partnerov v súvislosti s hodnotením naplánovaným na rok 2012.

2.5. Hoci výbor skonštatoval, že konzultácie na všetkých úrovniach a zapojenie mnohých verejných a súkromných zúčastnených strán pomohli nájsť spoločnú reč, systematické používanie viacerých skratiek v návrhoch, oznámeniach, odporúčaniach, analýzach vplyvu, správach objednaných zo strany Komisie, viedlo k nejasnému používaniu skratiek a zmätku, ktorý nepredstavuje dobré východisko pre stanovený cieľ. Skratka, akronym alebo slogan, ktoré v jednom jazyku dávajú zmysel, nemusia v inom jazyku znamenať nič, alebo dokonca vyvolať úplne negatívny obraz. Na druhej strane toto používanie môže obmedziť vstup nových vzdelávacích inštitúcií a odradiť cieľovú skupinu, aby sa zaujímala o systém vytvorený na uľahčenie prenosu kvalifikácie medzi národnými systémami odborného vzdelávania, a nie na to, aby boli ešte neprehľadnejšie. Výbor preto odporúča, aby toto úsilie vykonané s cieľom

harmonizovať a zosúladiť systémy odborného vzdelávania s celoživotným vzdelávaním, zohľadňovalo jazykové aspekty a prácu, ktorú už vykonala Komisia.

2.6. Komisia musí dbať na to, aby cieľ „umožniť každému získať vzdelanie v rôznych vzdelávacích inštitúciách a rôznych krajinách, čo podporí mobilitu osôb, ktoré sa vzdelávajú v celej Európe, pričom táto možnosť bude o to pozoruhodnejšia, že v Európskej únii existuje viac ako 30 000 inštitúcií odborného vzdelávania ...“⁽¹⁾ nepoškodil jazykovú rozmanitosť na jednej strane a kvalitu jazykového vzdelávania, ktorú Komisia podporuje, na strane druhej.

3. Konkrétne pripomienky

3.1. Rozhodnutie Komisie navrhnúť zavedenie systému ECVET legislatívnou cestou v podobe odporúčania Európskeho parlamentu a Rady na základe článku 150 Zmluvy, vytvára rámec, ktorý umožní uplatňovanie zásad uvedených v ECVET na základe dobrovoľnosti. Tento spôsob posilňuje konzultácie, ktoré prebehli a umožnili širokú konfrontáciu názorov rozličných zúčastnených strán a sociálnych partnerov.

3.2. Princíp dobrovoľnosti, hoci má svoje nedostatky, umožňuje koordináciu medzi Komisiou, sociálnymi partnermi a členskými štátmi s cieľom dôkladne rozpoznať problémy, ktoré sa vyskytnú, a najmä rozvíjať najvhodnejšie inovácie a riešenia. Tento proces umožní naplánovať operatívne a najúčinnnejšie uplatňovanie ECVET, ktorý bude skutočným európskym prínosom pre občanov a pracovníkov v Európe v oblasti uznávania odbornej spôsobilosti a bude podporovať celoživotné vzdelávanie a mobilitu.

3.3. Stanovený cieľ Komisie uskutočniť hodnotenie a propagáciu dosiahnutého pokroku, aby sa tým systém ECVET neustále vyvíjal, preskúmaval a následne prispôboval, sa javí byť zárukou spolupráce. Bolo by vhodné, aby sa rôzne zúčastnené strany, a najmä užívatelia alebo ich zástupcovia vo veľkej miere zapojili do hodnotenia a vypracovania správy uvedenej v texte.

3.4. Ochota Komisie podporiť cezhraničnú mobilitu a prístup k celoživotnému odbornému vzdelávaniu sa musí prejavovať aj v potvrdení nepísaných pravidiel uvedených v odporúčaní, ktoré sa týkajú miest a úloh zúčastnených strán:

⁽¹⁾ IP/08/558 Komuniké Komisie.

- Koneční užívatelia sú osoby, ktoré sa vzdelávajú a dobrovoľne si nechajú overiť svoje vzdelávacie výstupy, aby bola uznaná ich kvalifikácia.
- Systém kvalifikácie založený na uznávaní výstupov pomocou bodových kreditov musí zaručiť nestrannosť, mať za cieľ rovnaký prístup a nevytvárať dodatočné prekážky alebo kritériá výberu.
- Európska spolupráca v oblasti vzdelávania, základného vzdelania a celoživotného vzdelávania je nevyhnutnou podmienkou na vytvorenie transparentných podmienok a uznávanie úrovne kvalifikácie.
- Musia sa vytvoriť siete a partnerstvá zamerané konkrétne na systém ECVET s cieľom rozvinúť nové nástroje a postupy v súvislosti so zmluvami pedagógov a prenosom kreditov.
- Komisia by mala dbať na to, aby prijímané normy umožňovali rovnaké zaobchádzanie nielen pre osoby, ktoré sa vzdelávajú, ale aj vzdelávacie inštitúcie. Nedávne štúdie⁽¹⁾ dokazujú, že verejnosť ktorá sa vzdeláva počas celého života, sú osoby, ktoré už majú najvyššie vzdelanie a že ľudia s najnižšou úrovňou ukončeného vzdelania alebo bez ukončeného vzdelania sa celoživotnému vzdelávaniu venujú najmenej. Dôvody sú rôzne, ale týmto úskaliam by sme sa mali vyhnúť a Komisia by mala dbať na to, aby systém kvalifikácií zahŕňal aj osoby znevýhodnené z hľadiska kvalifikácie.
- Treba uviesť, že mnohé vzdelávacie inštitúcie (združenia a organizácie), ktoré sa v tejto oblasti špecializovali a mali konkrétne a dlhodobé skúsenosti, zmizli v nedávnych rokoch z „ponuky“ trhu v niektorých štátoch, pretože tamojšie krátkodobé snahy o šetrenie boli na škodu najmenej „rentabilných“ občanov. Tieto skúsenosti by mali byť v ľudskej i finančnej rovine opäť zhodnotené, najmä v oblasti kultúry, sociálnej ekonomiky a ľudového vzdelávania, ktoré pre tieto osoby často predstavujú cestu ako sa dostať k odbornému vzdelávaniu.

⁽¹⁾ „Na ceste k lisabonským cieľom v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Ukazovatele a referenčné body, 2007“: SEC_(2007) 1284. Prieskum NIACE o účasti dospelých na vzdelávaní sa. „Výčíslenie nákladov“. Január 2008. NIACE je Národný inštitút pokračujúceho vzdelávania dospelých vo Veľkej Británii.

3.5. V snahe smerovať k európskemu kvalifikačnému systému pomocou užšej spolupráce sa vypracúvajú spoločné normy. Ide o zvlášť citlivú otázku, pokiaľ ide o výstupy tzv. neformálneho vzdelávania. Normy by mali stanovené a prepracované tak, aby spĺňali predovšetkým kritériá, ktoré navrhlo Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania (Cedefop) vo svojej správe (pozri nižšie uvedenú poznámku) a pri ich stanovení by mali prebehnúť konzultácie s inštitúciami, ktoré už majú bohaté a pestré skúsenosti (ich úspechy sa nezakladajú na eliminácii a selekcii pri prijímaní na odbory s osvedčením).

3.6. Komisia by mala zohľadniť svoje oznámenie na tému „akčný plán pre vzdelávanie dospelých“⁽²⁾, ktorý by umožnil rýchlejšie zapojenie čo najväčšieho počtu osôb so zameraním na tie, ktoré to najviac potrebujú, teda nielen zraniteľné a znevýhodnené osoby, ale aj na tie, ktoré by mali dostať prednosť na základe sociálnych a ľudských dôvodov v oblasti začlenenia a hospodárskej a územnej súdržnosti⁽³⁾.

3.7. Prílohy I a II tohto odporúčania, vyplývajúce z odporúčaní Cedefop⁽⁴⁾ sú dôležitými prvkami pre úspech systému ECVET. Prispievajú k transparentnosti a súčinnosti, pričom stanovujú zásady rozvoja na všetkých úrovniach. Mali by byť vysvetlené, doplnené a lepšie propagované, aby zabezpečili stabilitu a trvácnosť systému.

3.8. Vytvorenie spoločného registra a oblasti pre označenie pedagogických tém v rámci predbežných konzultácií a konzultácií Komisie, čo predstavuje posun, nemôže zatieniť skutočnosť, že vzdelávanie nepatrí do trhových služieb. Práve naopak, musí byť základnou službou dostupnou čo najväčšiemu počtu osôb, zabezpečené jednak verejnými investíciami, ako aj politickou súdržnosťou na národnej úrovni a tiež na úrovni rokovaní WTO, pokiaľ chceme zachovať európsku konkurencieschopnosť v širšom zmysle (všeobecný záujem).

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Akčný plán pre vzdelávanie dospelých – Vždy je čas začať sa učiť“, spravodajkyňa: pani HEINISCH. (Ú. v. EÚ C 204, 8.8.2008, s. 89).

⁽³⁾ Stanovisko VR z 19.6.2008 na tému „Akčný plán pre vzdelávanie dospelých. Vždy je čas začať sa učiť“, spravodajkyňa: pani SHIELDS. Stanovisko prijaté na plenárnom zasadnutí 18. a 19. júna 2008.

⁽⁴⁾ Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania, ktoré bolo zriadené v roku 1975 na základe nariadenia (EHS) Rady č. 337/75 je referenčným strediskom Európskej únie pre vzdelávanie a odbornú prípravu. Správa Erwina SEYFIEDA – FHVR-FBAE v Berlíne [Vyššia škola verejnej a súdnej správy – Výskumné stredisko pre odbornú prípravu, trh práce a hodnotenie] *Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege – Forschungsstelle für Berufsbildung, Arbeitsmarkt und Evaluation, Berlin*] pre CEDEFOP: Panorama: Ukazovatele kvality vo vzdelávaní a odbornej príprave.

3.9. Ak sa chceme vyjadriť v súvislostiach, ciele dosiahnuť primerané zamestnanie a kvalitné vzdelanie musia ísť ruka v ruke ako záruka konkurencieschopnosti. Európsky systém kvalifikácie sa musí naďalej realizovať vo vzájomnom súlade medzi členskými štátmi, sociálnymi partnermi na všetkých úrovniach a osobami dotknutými potvrdzovaním vzdelania, ktoré musia ako adresáti ostať v centre týchto cieľov. Ciele musia ostať zrozumiteľné a jasné pre všetkých adresátov: uznanie vzdelávacích výstupov z hľadiska odbornej spôsobilosti, prenosnosť, geografická a profesijná mobilita. Pokiaľ ide o poskytovateľov: uznanie a prístup k financiám vo verejnom záujme. Európsky kvalifikačný systém môže zvýšiť možnosti zamestnania a mobilitu, pokiaľ bude založený na týchto prvkoch: zachovať najvýkonnejších poskytovateľov [skúsenosti; počet úspešných potvrdení; kvalita potvrdení; uznať získané skúsenosti poskytovateľov (organizácií a združení), ktorí vyskúšali konkrétne metódy v praxi; dať prednosť poskytovateľom, ktorí boli vytlačení a opätovne získať ich dôveru (pomoc prístáhovalcom, podpora Rómov, gramotnosť dospelých, jazyková pomoc ...)].

3.10. Výbor pripomína, že pracovníci, ktorých sa v súčasnosti najviac týka mobilita, sú muži vysielaní zamestnávateľom v stavebnom priemysle, nasledujú odvetvia informatiky a nových technológií, cestovný ruch, doprava atď.

3.11. Nakoľko sa systém ECVET zameriava najmä na počítačnú a celoživotnú odbornú prípravu, na uznanie a potvrdenie formálneho vzdelania (štúdiá) a neformálneho vzdelania (odborné skúsenosti), výbor odporúča, aby sa systém kvalifikácie obzvlášť venoval celoživotnému vzdelávaniu a uznaniu výstupov vyslaných pracovníkov⁽¹⁾.

3.12. Hodnotenie naplánované o štyri roky by malo obsahovať rozsiahle šírenie informácií na úrovni členských štátov, ktoré by mala riadiť Európska komisia s cieľom zaviesť tento systém postupne medzi súčasné systémy a do občianskej spoločnosti.

V Bruseli 22. októbra 2008

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vysielanie pracovníkov v rámci poskytovania služieb – maximalizácia výhod a potenciálu popri zabezpečení ochrany pracovníkov“, spravodajkyňa: pani LE NOUAIL-MARLIÈRE (Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 95).